

De Zutphense tak, die brak ...

Als uit een boomveiligheidscontrole een advies voor nader onderzoek volgt met een urgentietermijn, dan brengt de zorgplicht met zich mee dat dit advies ook tijdig wordt opgevolgd

De mooiste plekjes aan de Berkel en de grachten van Zutphen kunt u zien met een fluisterboot, althans dat vertelt de website. De vaartocht begint en eindigt bij de steiger aan het Rijkshage, midden in het centrum van Zutphen. En exact daar, bij die steiger, stond een heel grote paardenkastanje (*Aesculus hippocastanum Baumannii*). Vooral in de zomer werd de schaduw van deze boom gewaardeerd door het publiek dat daar stond te wachten op de boot, en in het algemeen proberen gemeenten en inwoners dergelijke grote bomen te behouden in een volgebouwde binnenstad. Maar dit exemplaar was al een poosje aan het kwakkelen.

Auteur: Jilles van Zinderen

In 2008, 2009 en 2012 werd de boom bij inspecties gekwalificeerd als attentieboom. Tussen 2011 en 2014 waren er abusievelijk geen inspecties. Op 24 februari 2015 werd er weer een VTA-inspectie uitgevoerd, door Tree-o-Logic. De conditie bleek matig; de kroon vertoonde geen gebreken, evenmin als de stamvoet. Maar de stam zelf had een holte; er was sprake van inrotting en er waren vruchtlichamen waarneembaar: zadelzwam. Ook was de boom aangetast door de kastanjebloedingsziekte. De boom werd beoordeeld als risicoboom en de gemeente kreeg het advies om de boom binnen drie maanden nader te onderzoeken in verband met het risico op stambreuk.

Iets meer dan drie maanden later, op 26 mei 2015, belt de coördinator van de fluisterboten met de gemeente omdat de boom er in zijn ogen slecht aan toe is. Diezelfde dag komen twee medewerkers van de gemeente Zutphen kijken. Ze inspecteren de boom visueel en

besluiten hem op de kaplijst te plaatsen, zodat hij in het najaar gekapt wordt.

Op 16 juli 2015 omstreeks 13.00 uur staan tientallen mensen nabij de boom te wachten op de fluisterboot. Het is een zonnige, windstille dag. Dan breekt er een grote zware tak uit de boom en meerdere mensen raken zwaargewond. Uit later onderzoek blijkt dat verzwakking door de kastanjebloedingsziekte de belangrijkste oorzaak van het uitbreken was. Daarnaast was er sprake van een holte boven op de tak. Deze gebreken waren niet visueel waarneembaar. Wat misschien wel waarneembaar had kunnen zijn, was het uitbuigen van de tak. Dat had een teken van verzwakking kunnen zijn, maar anderzijds wordt dit beeld van een uitbuigende tak vaker gezien bij een *Baumannii* wanneer er een nevenkroon wordt gevormd.

Begrijpelijkerwijs stellen de slachtoffers de gemeente als eigenaar aansprakelijk. De gemeente betwist de aansprakelijkheid, omdat

1 Rechtbank Zutphen, 4 januari 2019, ECLI:NL:RBGEL:2019:8

2. <https://www.boomzorg.nl/upload/artikelen/bz617risicoboom.pdf>

In ieder geval is deze uitspraak een heel duidelijk signaal aan boomeigenaren

zij meent dat zij voldoende voor deze boom heeft gezorgd. Een van de slachtoffers is het daarmee niet eens en gaat daarom naar de rechter. Die oordeelt dat de gemeente in dit geval aansprakelijk is.¹

Onrechtmatig

Is een boomeigenaar altijd aansprakelijk als zijn of haar boom (letsel)schade veroorzaakt? Ik schreef al eens eerder over deze tak en gaf toen aan dat dit lang niet altijd het geval is.² Om aansprakelijk te zijn voor schade door een boom, moet er eerst sprake zijn van onrechtmatig handelen of nalaten. Bij schade door bomen gaat het dan vrijwel altijd om het nalaten van voldoende zorg. Bij deze Zutphense tak oordeelde de rechter dat er sprake was van onvoldoende zorg. Met name speelde een rol dat het advies van Tree-o-Logic om binnen drie maanden nader onderzoek te doen naar het waargenomen gebrek, niet was opgevolgd. De gemeente had immers slechts nogmaals een visuele inspectie laten doen door een minder ervaren inspecteur, en dat kwalificeerde niet als nader onderzoek. De gemeente had meer moeten doen, zeker nu leken, zoals de coördinator van de fluisterboot, blijkbaar konden zien dat het niet goed ging met de boom. De gemeente had juist extra zorgvuldig moeten zijn omdat er zich vaak veel mensen nabij en onder de boom bevonden, aldus de rechtbank.

Causaal verband

Om recht te hebben op een schadevergoeding moet er meer aan de hand zijn dan alleen het onrechtmatig nalaten van de gemeente, het tekortschieten in de zorgplicht. Zo moet het gebrek aan zorg de gemeente ook verweten kunnen worden en er moet schade zijn. Beide staan in deze zaak wel vast. Wat alleen niet goed in het vonnis uit de verf komt, is het causaal verband, de zogenaamde *conditio sine qua non*: de voorwaarde zonder welke het gevolg niet zou zijn ingetreden. Voor deze zaak vertaalt zich dit als volgt: was de tak niet op de slachtoffers gevallen als de gemeente de boom wel binnen drie maanden nader had laten onderzoeken? Deze rechtbank oordeelt bevestigend: het slachtoffer zou het letsel niet hebben opgelopen

als de gemeente het advies tot nader onderzoek tijdig had opgevolgd. De rechtbank stelt dat dit volgt uit de plaats waar de tak is afgebroken (rov. 6.12). Wat de rechtbank exact met deze plaats bedoelt, is niet heel duidelijk. Ze verwijst slechts naar drie alinea's in het vonnis. Maar dit deel van het vonnis is wel heel belangrijk om te kunnen begrijpen waarom de rechtbank het causaal verband aanneemt. In het vonnis is namelijk niet terug te vinden of het gebrek aan de tak wel geconstateerd was als het aanbevolen nadere onderzoek tijdig was uitgevoerd. Geen van de deskundigen heeft zich daarover uitgelaten.

Het denkbeeldige nader onderzoek

In het inspectierapport van februari 2015 is aangegeven dat er op dat moment geen gebreken in de kroon werden waargenomen. Blijkbaar boog de tak toen niet uit, meende de inspecteur niet dat zich een nevenkroon vormde en heeft de inspecteur het uitbuigen niet gezien. Maar wat hij in ieder geval wel zag, was een gebrek aan de stam: holte, inrotting, vruchtlichamen. En vanwege het risico op stambreuk adviseerde hij een nader onderzoek. Nu alleen een visuele beoordeling niet volstond om aan te geven in hoeverre de boom was verzwakt, en daardoor bepaalde veiligheidsgrenzen werden overschreden, diende het deel van de boom dat verdacht was nader te worden onderzocht: de stam. Stel nu dat de gemeente wel aan haar zorgplicht had voldaan en de stam wel tijdig nader had laten onderzoeken. Dan was de stam met allerlei beschikbare methoden en technieken onderzocht op veiligheid. Maar was het gebrek aan de tak dan ook geconstateerd? Zo ja, dan is er inderdaad sprake van causaal verband. Maar zo nee, dan is er geen causaal verband. De schade was dan immers ontstaan ongeacht of de gemeente aan haar zorgplicht had voldaan of niet. Er is dan geen sprake van een voorwaarde zonder welke het gevolg niet zou zijn ingetreden. En zonder causaal verband was de gemeente niet aansprakelijk. Misschien komt dit nogal abstract en juridisch over, maar stel dat de stam van deze boom in 2015 geen visueel waarneembare gebreken had gehad, dan was er waarschijnlijk geen nader onderzoek geadviseerd, had de gemeente door de uitvoering van de visuele inspectie aan haar

zorgplicht voldaan en was zij niet aansprakelijk voor de schade geweest. Het gebrek aan de tak was immers visueel niet waarneembaar.

Gevolgen

In ieder geval is deze uitspraak een heel duidelijk signaal aan boomeigenaren. Als uit een boomveiligheidscontrole een advies voor nader onderzoek volgt met een urgentietermijn, dan brengt de zorgplicht met zich mee dat dit advies ook tijdig wordt opgevolgd. Bij het schrijven van dit artikel is niet duidelijk of de gemeente in hoger beroep gaat, maar indien dat wel gebeurt, verdient het debat over het causaal verband zeker meer aandacht. Als bij boomeigenaren de vrees gaat bestaan dat zij relatief snel aansprakelijk zijn bij het niet tijdig opvolgen van adviezen uit boomveiligheidscontroles, ongeacht of de schade was voorkomen bij opvolging van dat advies, dan zou dat kunnen leiden tot het onterecht kappen van veel meer kwakkelende bomen dan nodig is.

Mr. Jilles van Zinderen

Bomenrecht.nl

Mr. Jilles van Zinderen (jilles.vanzinderen@manzlegal.nl) is advocaat bij Bomenrecht.nl en MANZ Legal en is gespecialiseerd in conflicten over bomen.

BRONNEN:

Rechtbank Zutphen, 4 januari 2019, ECLI:NL:RBGEL:2019:8
<https://www.boomzorg.nl/upload/artikelen/bz617risicoboom.pdf>

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/28848/de-zutphen-se-tak-die-brak...